ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Aan de Gemeenteraad van de gemeente Papendrecht,
T.a.v. de heer Aart-Jan Moerkerke, voorzitter,
Markt 22
3351 PB Papendrecht

Papendrecht 8 september 2020
Onderwerp Kom in actie voor duurzame ontwikkeling met de Global Goals

Geachte heer Moerkerke,

De VNG nodigt alle Nederlandse gemeenten uit zich aan te sluiten bij de VNG campagne 'Gemeenten4GlobalGoals'. De gemeente Papendrecht zou zich wat onze fractie betreft ook hiervoor kunnen aanmelden. Als de gemeente dat doet voor 20 september aanstaande, dan ontvangt de gemeente een gratis vlag voor deelname aan de nationale Global Goals Vlaggendag op 25 september.

Elke gemeente bepaalt zelf of zij het predicaat 'Global Goals gemeente' wil voeren. Een Raadsbesluit is geen voorwaarde, maar wel een krachtig signaal. Er gelden geen verplichte criteria of voorwaarden vooraf. Wel is de verwachting dat de gemeente wil handelen in de geest van de doelen en er op geëigende momenten naar verwijst. Waar kunt u zoal aan denken als het gaat om 'handelen in de geest van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen – de SDG's'? De onderstaande principes zijn opgesteld als een handreiking: op welke manieren kan een gemeente invulling geven aan het predicaat Global Goals gemeente?

In de praktijk kan de gemeente dit vorm geven door het actief verminderen van de eigen ecologische en sociale voetafdruk, via maatschappelijk verantwoorde inkoop en bijvoorbeeld het energie-, grondstoffen-, klimaat- en natuurbeleid. Internationale samenwerking kan dit versterken. Het vastleggen van het bovenstaande uitgangspunt in een visiedocument kan helpen als onderliggende basis. Papendrecht moet hier nog een flinke slag maken.

Gemeenten en hun inwoners dragen al op veel manieren aan de doelen bij. De Global Goals bieden een extra kapstok om dat zichtbaar te maken en vormen een stimulans tot extra inspanning voor inclusieve en duurzame ontwikkeling, op basis van lokale prioriteiten. De gemeente bevordert met haar communicatie het lokale bewustzijn van de mondiale doelen en zoekt draagvlak voor gezamenlijke inspanningen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De gemeente kan via de website, (sociale) media of duurzaamheids-evenementen aandacht besteden aan de Global Goals in relatie tot de lokale inzet. Utrecht, Oss en Langedijk bijvoorbeeld geven een goed voorbeeld. VNG International stelt campagnemateriaal beschikbaar, waaronder de tijdcapsule.

Samen met Global Goals Accelerator kunnen zij helpen inspirerende lokale bijeenkomsten te verzorgen. Op de landelijke website SDGNederland.nl is veel informatie te vinden. Echt iets voor Papendrecht om op in te haken. Het werkt stimulerend en mobiliserend voor lokale partijen en inwoners om te zien wat de gemeente doet, welke initiatieven er al zijn en op welke manier zij zelf actief kunnen bijdragen. Ook kan dit bijdragen aan een grotere bewustwording.

Het helpt om een (integrale) visie te hebben op duurzaamheid, bij voorkeur opgesteld in een participatief proces met bewoners. Deze visie vertaalt zich in concrete meerjarige doelen voor belangrijke deelterreinen zoals het economische en omgevingsbeleid, energie en klimaat en het sociale domein. De uitvoering krijgt vorm via de begroting, jaarplannen en/of actieprogramma's. De gemeente houdt zicht op resultaatbereiking, bijvoorbeeld via lokale of landelijke monitors, en stuurt bij waar nodig. Ook in Papendrecht zou een brede maatschappelijke discussie gevoerd moeten gaan worden over de vraag hoe we nou concreet met duurzaamheid aan de gang gaan.

Het coalitieakkoord is voor veel gemeenten de plek om een overkoepelende duurzaamheidsvisie vast te leggen; vaak wordt deze verder uitgewerkt in een of meer beleidsnota's. Voor relevante aspecten van duurzaamheid kan worden gekeken naar bestaande visies en naar monitors en websites als: De Governance Monitor Duurzame Gemeenten, Nationale Monitor Duurzame Gemeenten, lokale energie-etalage, www.waarstaatjegemeente.nl. Diverse gemeenten, waaronder Schiedam, Maastricht en Gennep, onderzoeken al het potentieel van de Global Goals als referentiekader of brengen lokale SDG-indicatoren in kaart. Urk heeft laten doorlichten hoe coherent de aandacht voor duurzaamheid in haar beleid is! Voor Papendrecht is hier werk aan de winkel.

In haar beleid en activiteiten gaat de gemeente uit van maatschappelijke opgaven. De aanpak daarvan kent altijd een combinatie van maatschappelijke, ecologische en economische kosten en baten. De gemeente streeft samen met belanghebbenden naar een goed evenwicht daartussen, met een transparante afweging. De gemeente gebruikt haar (handhavings-)bevoegdheden om duurzame consumptie en productie te bevorderen en de kwaliteit van leefomgeving, landschap, natuur en biodiversiteit te versterken. In het economische en omgevingsbeleid is structureel aandacht voor kwetsbare groepen en sociale cohesie.

U kunt actief gebruik maken van (toetsings-)instrumenten als de duurzaamheidsladder. Ook zijn er ambitieuzere kaders zoals ISO 26000. De Omgevingswet biedt een goede basis voor integrale en inclusieve planning op gebiedsniveau, zodat woon- en werkgebieden voor iedereen aantrekkelijk en toegankelijk blijven en aaneengesloten natuurgebied wordt versterkt. Maatregelen voor verduurzaming moeten niet alleen ten goede komen aan huiseigenaren, maar ook aan (sociale) huurders. De gemeente kan met economisch beleid, aanbestedingen en uitvoeringswerk zowel duurzaamheid bevorderen als arbeidsplaatsen creëren. Voor kennisuitwisseling bestaan tal van samenwerkingsverbanden, zoals Klimaatverbond Nederland en Platform 31.

De gemeente Papendrecht kan een voorbeeldrol vervullen door naar vermogen de Global Goals te borgen in de eigen organisatie en kerntaken: in het personeelsbeleid, (digitale) dienstverlening, financieel beheer, inkoop- en aanbesteding, verduurzaming van de voorraad gebouwen en het wagenpark, infrastructuur, groenbeheer et cetera. Zij neemt concrete stappen ter invulling van de Gezamenlijke investeringsagenda Naar een Duurzaam Nederland, en draagt zo bij aan de energietransitie, de overgang naar een circulaire economie en de klimaatadaptie. Het streven naar verduurzaming wordt gezien als een breed gedeelde verantwoordelijkheid, die helder wordt belegd in de bestuurlijke en ambtelijke organisatie.

Als werkgever moet de gemeente aandacht geven aan o.a. (etnische) diversiteit, gelijke kansen en beloning voor mannen en vrouwen, een prettige werkcultuur en betrokken leiding, die aanstuurt op samenwerking binnen en tussen sectoren. Een coördinator of kernteam voor duurzaamheid (nationaal en internationaal) kan verbindend werken. Een krachtig instrument voor verduurzaming is

maatschappelijk verantwoorde inkoop. De gemeente kan daartoe aansluiten bij het manifest MVI 2016-2020, of bij keteninitiatieven, labels als FairTrade, of ISO 20400.

Participatie van inwoners in besluitvorming
De Global Goals gaan ook over betrokkenheid van burgers bij de besluitvorming. De gemeente kan dit betrekken op het hele proces van visieontwikkeling, besluitvorming en aspecten van uitvoering.

Inwoners worden dan tijdig betrokken bij voor hen relevante processen en krijgen snel en ruim toegang tot informatie. Bij besluitvorming over bijvoorbeeld de landschappelijke inpassing van schone energieopwekking mag van inwoners en bedrijven worden gevraagd dat zij breder kijken dan het directe eigenbelang. De gemeente zet zich in om het plaatselijke bestuur dichter bij de burger te brengen door initiatieven voor democratische vernieuwing en maatschappelijke participatie te ondersteunen. Daarbij wordt gericht aandacht besteed aan de betrokkenheid van sociaal kwetsbare groepen. Zo zou de gemeente Papendrecht veel actiever dan tot nu toe kunnen inzetten op het in gezamenlijkheid (dus collectief) bevorderen van zonnepanelen op daken in heel Papendrecht (om stroom op te wekken) teneinde op die manier sneller als gemeente energieneutraal te worden én veel minder afhankelijk van de traditionele energieleveranciers. De inwoners zouden in een collectief op te zetten zonnepanelenactie een aandeel moeten kunnen verwerven, waarbij nadrukkelijk gekeken wordt naar de sociale aspecten zodat warmte voor iedereen beschikbaar is en blijft.

De gemeente kan zich laten inspireren door bijv. Code Oranje en Democratic Challenge en de betrokkenheid van burgers – met name vrouwen, jongeren en nieuwkomers – bij besluitvorming in de gemeente(raad) bevorderen. Onder meer via fora als burgerdialoog, burgerbegrotingen, wijkraden en digitale raadplegingen kunnen bewoners hun inbreng geven. Veel gemeenten geven maatschappelijk initiatief een plaats in formeel beleid. Sommigen geven burgers de ruimte om zelf voorzieningen over te nemen, zoals in de zorg (right to challenge).

Van belang is dat inwoners in het kader van de nieuwe omgevingsvisie kunnen meedenken over de inrichting en kwaliteit van hun leefomgeving. Het zou goed zijn als de gemeente Papendrecht hiermee een start gaat maken. Een aantal doelen kan zodoende met elkaar worden verbonden: échte inspraak en participatie van inwoners, méér onafhankelijkheid door zelf stroom op te gaan wekken, daardoor een sterkere financiële positie zodat de welvaart op peil kan blijven en de belastingen niet omhoog hoeven.

De gemeente kan actief ruimte bieden aan initiatief uit de energieke samenleving; ze stelt zich in dat geval op als facilitator en verbinder van individuen, coöperaties, (sociale) ondernemers, maatschappelijke actoren, kennisinstituten en andere instanties die willen bijdragen aan de Global Goals. De gemeente kan duurzaam gedrag van burgers, bedrijven en instellingen stimuleren en ondersteunen via een bewust gekozen mix van instrumenten, waaronder voorlichting, regelgeving, financiering, een gunstig (vestigings-)klimaat en het actief samenbrengen van partijen.

Voorbeelden zijn campagnes (bijvoorbeeld voor afvalscheiding) gericht op mentaliteitsverandering; een gemeentelijk duurzaamheidsloket; City Deals; online platforms voor duurzame initiatieven; fysieke ontmoetings- of experimenteerplekken; duurzaamheidsleningen en subsidies; inkoopcriteria; prestatieafspraken; lokale MVO-convenanten; stimuleren van certificering in de bouw; handhaven dat bedrijven duurzaamheidsmaatregelen nemen die zich binnen vijf jaar terugbetalen; in kaart brengen en verbinden van lokale grondstoffenstromen; stimuleren van korte voedselketens; eerlijke winkelroutes; duurzaamheidsevenementen en prijzen.

Een gezamenlijke aanpak met andere gemeenten, waterschappen en regionale actoren in lerende netwerken kan effectief zijn om bovenlokale vraagstukken aan te pakken, slagkracht te vergroten en duurzame initiatieven op te schalen. Gemeenten werken (ook via de VNG) samen met provincie en rijk aan de grote transities in het fysieke en sociale domein een aan het identificeren en wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving en financiering.

Interbestuurlijke samenwerking is er op veel terreinen en schaalniveaus, denk aan de gemeenschappelijke inkoop (onder meer van specialistische zorg), veiligheid, regionale energie- en grondstoffenplannen of omgevingsvisie, stimuleren van economische innovatie en werkgelegenheid, natuurbehoud en landschapsontwikkeling, duurzame voedselstrategie. De gemeente kan, eventueel samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners, bijdragen aan internationale uitwisseling van kennis en ervaringen rond duurzaamheid en de Global Goals via (regionale) netwerken, projecten, stedenbanden of andere partnerschappen. Zij kan ook bijdragen aan versterking van de (bestuurlijke) capaciteit van gemeenten in ontwikkelingslanden voor het behalen van de doelen. De gemeente zet zich ervoor in dat ook economische en handelsrelaties een positief effect hebben op duurzame doelstellingen en mensenrechten.

De gemeente kan zich aansluiten bij een van de vele internationale netwerken ter bevordering van duurzaamheid, bijvoorbeeld ICLEI, het Covenant of Mayors of Citta Slow. De wereldkoepel van lokale overheden en steden; United Cities and Local Governments, is heel actief rondom de Global Goals en biedt regelmatig nuttige materialen en handreikingen aan.

Veel gemeenten, zoals Deventer, Tilburg, Utrecht en Helmond, zijn al actief in het mobiliseren van lokale organisaties en bedrijven rond internationale (kennis-)uitwisseling. Via VNG International en The Hague Academy for Local Governance kunnen gemeenteambtenaren en politici hun bijdragen aan training en opleiding voor gemeenteambtenaren en bestuurders in ontwikkelingslanden en landen die omschakelen naar meer open bestuurssystemen. Papendrecht zou hierop ook moeten inhaken; in elk geval veel actiever moeten worden in het mobiliseren van lokale organisaties en bedrijven rond internationale kennisuitwisseling.

De campagne Gemeenten4GlobalGoals ontwikkelt zich door de ideeën en inspanningen van de VNG en deelnemende gemeenten samen. Alle Global Goals Gemeenten kunnen daar aan bijdragen met eigen voorstellen en ervaringen. Of door deelname in een werkgroep, bijvoorbeeld over hoe met de omgevingsvisie bij te dragen aan (ook sociale en economische) duurzaamheid. Wij stellen voor dat de gemeente Papendrecht hiermee actief aan de slag gaat, zich aanmeldt als deelnemende Global Goals gemeente en op 25 september 2020 de Global Goals Vlag uithangt.

Hoogachtend,
Fractie Onafhankelijk Papendrecht

Ruud Lammers.